

Työturvallisuus-
keskus

TYÖTURVALLISUUSKORTTI®

Työturvallisuus yhteisellä
työpaikalla – yhdessä
onnistumme

TYÖTURVALLISUUSKORTTI®

Työturvallisuus yhteisellä
työpaikalla – yhdessä onnistumme

Julkaisija: Työturvallisuuskeskus ry

Teksti: Työturvallisuuskeskuksen Työturvallisuuskortti-työryhmä

Kuvitus: Mikko Airikka | Keksi Agency

Taitto: Keksi Agency

Paino: Grano Oy

2. uudistettu painos 2024

ISBN 978-951-810-857-6 (nid.)

ISBN 978-951-810-858-3 (pdf)

Tuotenumero 202308

ttk.fi

Sisältö

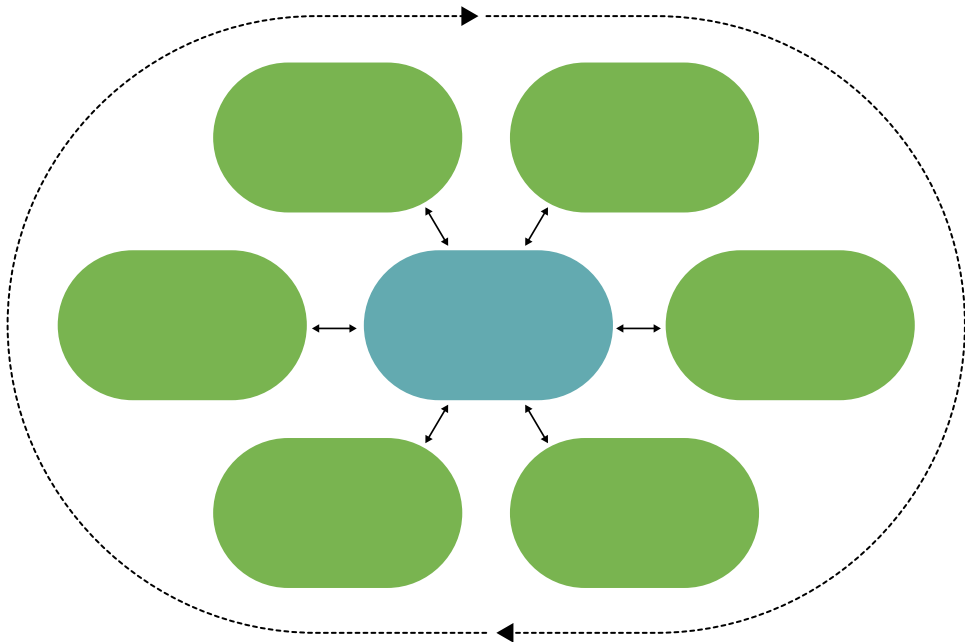
1. Yhteisen työpaikan työsuojelun ja turvallisuuden periaatteet	6
Yhteisen työpaikan työsuojelutoimijat	7
Työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuuden suunnittelu	7
Työnantajan ja työntekijän oikeudet ja velvollisuudet	8
Perehdytys, työnopastus ja vuorovaikutus	9
2. Työn vaara- ja kuormitustekijät	10
Työn vaara- ja kuormitustekijöiden tunnistaminen ja arviointi	10
Yleisimpien ja merkittävimpien vaaratekijöiden sisältö ja merkitys	12
Yleisimpien ja merkittävimpien kuormitustekijöiden sisältö ja merkitys	14
Vaaralliset kemikaalit ja altisteet.	17
3. Turvallisen ja terveellisen työskentelyn periaatteet	19
Nolla tapaturmaa -periaate ja tapaturmien syyt	19
Ennaltaehkäisy ja ennakointi	20
Turvallinen ja terveellinen työympäristö ja -olosuhteet	21
Vaaralliset, luvanvaraiset ja poikkeukselliset työtehtävät ja niiden suunnittelu	21
4. Ihmisen toiminnan merkitys työturvallisuudelle	22
Yksilön oman toiminnan ja inhimillisten tekijöiden merkitys.	23
Turvalliset työtavat ja -välineet.	23
Toiminta läheltä piti-, työtapaturma- ja onnettomuustilanteissa.	24
Työtapaturmien merkitys yksilön lähipiirille, työyhteisölle ja yhteiskunnalle	24
Liite 1. Turvallisuushavainto / vaaratilanneilmoitus	25
Liite 2. Kohderiskinarviointi, turvallisen työn suunnitelma, tarkistuslista	26
Liite 3. Työturvallisuuden itsearviointitaulukko	27

1. Yhteisen työpaikan työsuojelun ja turvallisuuden periaatteet

Jokaisella on oikeus turvalliseen ja terveelliseen työhön. Työturvallisuutta ohjataan lainsäädännöllä ja keskeisimmät niistä ovat työturvallisuuslaki 738/2002 ja työsuojelun valvonta- ja yhteistoimintalaki 44/2006.

Yhteisellä työpaikalla työskentelee usean eri työnantajan työntekijöitä. Minkä alan yrityksiä teidän yhteisellä työpaikallanne toimii?

Tiedätkö eri toimijoiden nimiä ja rooleja?

Työturvallisuuskortti®-koulutus parantaa työturvallisuutta ja vähentää päällekkäistä koulustarvetta yhteisillä työpaikoilla. Työturvallisuuskeskus ry hallinnoi ja kehittää koulutusta yhdessä edelläkävijäyritysten kanssa. Edelläkävijäyritykset edustavat työelämän organisaatioita, jotka haluavat toimia vastuullisesti ja kehittää työturvallisuutta suomalaisilla työpaikoilla. Koulutuksen suorittaneelle myönnetään Työturvallisuuskortti®.

Nimeä yhteisen työpaikan toimijat omalla työpaikallasi:

Yhteisen työpaikan työsuojelutoimijat

Kuka edustaa työpaikallasi pääasiallista määräysvaltaa käyttävää työnantajaa?

Mitä käytäntöjä sinun työpaikallasi on töiden turvalliseen yhteensovittamiseen?

Työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuuden suunnittelu

Nimeä oman työpaikkasi työsuojelun yhteistoimintaorganisaation toimijat.

Työsuojelupäällikkö:

Työsuojeluvaltuutettu:

Työsuojeluvaravaltuutetut:

Työsuojelutoimikunnan jäsen(et):

(Työsuojeluasiamiehet):

Työterveyshuolto:

Työnantajan ja työntekijän oikeudet ja velvollisuudet

Ylin johto

- työturvallisuuden yleisjohto ja -valvonta
- turvallisuuden kehittämiseen liittyvien toimintatapojen määrittäminen
- turvallisuuden kehittämiseen tarpeellisten aineellisten edellytysten varmistaminen
- alempien esihenkilöiden valinta ja näiden pätevyyden ja tehtävänjaon varmistaminen.

Keskijohto

- työturvallisuusohjeiden laatiminen ja valvonta
- koneiden ja laitteiden hankinta ja valvonta
- työyhteisön ilmapiirin varmistaminen ja henkisen työsuojelun edellytysten valvonta
- tarpeellisten esitysten tekeminen ylimmälle johdolle.

Mitkä ovat sinun työturvallisuusvastuusi ja -velvoitteesi? Mistä asioista sinun tulee huolehtia työpaikallasi?

Työnjohto

- työn ja tehtävien suunnittelu
- koneiden ja laitteiden kunnon valvonta
- turvallisten työmenetelmien ja henkilökohtaisten suojainten käytön valvonta
- työnopastus.

Työntekijä

- ohjeiden ja määräysten noudattaminen
- omasta ja muiden työturvallisuudesta huolehtiminen
- vaaroista ilmoittaminen tai vaaratekijöiden poistaminen mahdollisuuksien mukaan (turvallisesti)
- turvalaitteiden ja suojalaitteiden käyttö ja asianmukainen hoito.

Miten huomioit työkaverisi ja muut yhteisellä työpaikalla toimijat?

Perehdytys, työnopastus ja vuorovaikutus

Mitä on hyvä perehdyttäminen yhteisellä työpaikalla?

Kuka huolehtii perehdyttämisestä yhteisellä työpaikalla?

Mitkä ovat perehdyttämisen haasteet yhteisellä työpaikalla?

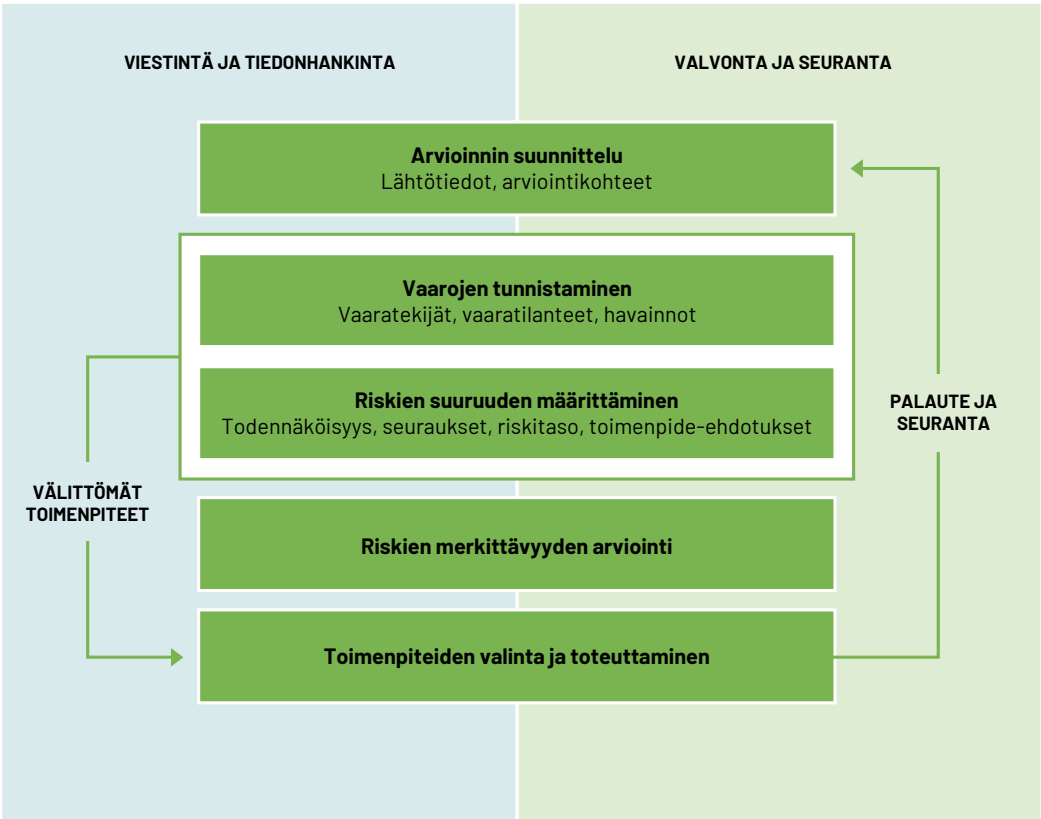
Mikä on oma roolisi perehdytyksessä yhteisellä työpaikalla?

Miten sinun työpaikallasi otetaan huomioon monikulttuurisuus ja nuoret työntekijät?

2. Työn vaara- ja kuormitustekijät

Työn vaara- ja kuormitustekijöiden tunnistaminen ja arviointi

Työpaikalla on paljon tietoa. Alla olevassa kuvassa on mainittu lähtötiedot. Mitä olemassa olevaa tietoa voidaan hyödyntää vaarojen ja haitallisen kuormituksen tunnistamisessa?

Vaarojen ja kuormitustekijöiden tunnistaminen

Terveydelliset

 Fyysinen jaksaminen
 Ergonomia, kuormitus
 Työn sisältö
 Työtyytyväisyys
 Työyhteisön toimivuus

Organisatoriset

 Ristiriidat, epäasiallinen käyttäytyminen
 Tiedonkulun puutteet
 Osaaminen
 Riskinotto
 Työn sisältö ja toimintatavat

Fysikaaliset

 Melu
 Tärinä
 Lämpöolot
 Säteilylähteet
 Valaistus

Mekaaniset

 Liikkuvat koneen osat
 Putoavat esineet
 Kompastuminen
 Putoaminen

Kemialliset

 Mineraalipölyt
 Metallit ja niiden yhdisteet
 Orgaaniset pölyt
 Kaasut
 Orgaaniset yhdisteet
 Raskasmetallit ja liuotinaineet

Biologiset

 Homesienten itiöt
 Bakteerit

Valitse yllä olevasta kuvasta oman työympäristösi vaaratekijöitä. Listaa vaaratekijät alla oleville riveille ja määrittele, missä ja miten ne työpaikallasi esiintyvät. Voidaanko vaaroja poistaa? Millä keinoilla?

Tutustu liitteen 3 Itsearviointitaulukkoon. Täytä taulukko omaa työpaikkaasi arvioiden. Kirjoita sen jälkeen tähän, mitä mieltä olet nykyisestä tilanteestanne. Mikä on hyvin, ja mitä voisi vielä kehittää?

Yleisimpien ja merkittävimpien vaaratekijöiden sisältö ja merkitys

Liukastuminen ja kompastuminen

Liukastumiset ja kompastumiset ovat yleisimpiä tapaturmien syitä suomalaisilla työpaikoilla. Mihin sinun työpaikallasi voidaan kompastua tai liukastua, ja miksi?

Putoaminen

Missä tai mistä sinun työpaikallasi voisi pudota? Miten sinun työpaikallasi suunnitellaan työskentely putoamisvaarallisessa kohteessa? Miten voit ennalta ehkäistä putoamista?

Mitä sinun työpaikallasi voidaan tehdä liukastumisten ja kompastumisten ennalta ehkäisemiseksi?

Koneet ja laitteet

Seuraavalla sivulla on koneen tarkastuslista. Valitse jokin käytössäsi oleva kone tai työväline ja pohdi, ovatko kaikki tarkastuskohteet kunnossa.

Laadi viiden kohdan muistilista kompastumis- ja liukastumistapaturmien ennalta ehkäisemiseksi työpaikallasi?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

KONEEN TARKASTUSLISTA

Ennakkotarkastus | Käyttöönottotarkastus | Jälkitarkastus

Kone:		Toimittaja:
Tarkastuspäiväys:		Läsnä:
Tarkastettava asia	Kunnossa	Huomautukset:
Konekilpi ja CE-merkintä		
Kytkinten ja merkkivalojen merkinnät		
Varoituskyltit		
Käyttöohje		
Suojarakenteet		
Turvalaitteet		
Huoltotasot, portaat, kaiteet		
Terävät kulmat, särvät ja kuumat pinnat suojattu		
Kompastusvaara minimoitu		
Nielut, ketjut, hammaspyörät yms. suojattu		
Kemikaalisäiliöt ehjät, ei vuotoja		
Energiansyötöille (sähkö ja paineet) ja materiaalikuljettimille pääkytkimet ja tarvittaessa tyhjennysventtiilit		
Hätäpysäyttimet		
Melu-, pöly- ja kaasupäästöt		
Käyttöpaikalla soveltaen: - sähkölaitteiden kotelointi - sähkömagneettiset häiriöt - kuormitukset - lämpö- ja kosteusolot - riittävästi tilaa - varastopaikat		
Muut tarkastukset tehty		
Muut huomautukset:		
Allekirjoitukset		
Vastaanottaja:		Toimittaja:
Työsuojelupäällikkö:		Työsuojeluvaltuutettu:

Voiko odottamaton käynnistyminen tai energian purkautuminen aiheuttaa vaaratilanteen sinun työpaikallasi? Mikä vaaratilanteen voi aiheuttaa? Miten sitä voidaan ennalta ehkäistä?

Käsin tehtävät nostot ja siirrot

Suoritatko omassa työssäsi käsin nostoja tai siirtoja? Mitä ongelmia niihin liittyy? Onko nostojen riskejä arvioitu? Oletko saanut opastusta työterveyshuollolta turvallisiin nostotapoihin?

Koneelliset nostotyöt

Miten sinun työpaikallasi suunnitellaan nostotyöt? Miten nostoapuvälineet valitaan?

1. trukit, vetotrukit

2. henkilönostimet

3. kurottajat

4. mobiilinosturit

5. kuormausnosturit

Yleisimpien ja merkittävimpien kuormitustekijöiden sisältö ja merkitys

Työn kokonaiskuormitus on henkilökohtaista. Toisen työntekijän voimavaratekijä voi olla toiselle haitallinen kuormitustekijä ja päinvastoin.

Työkäyttäytyminen

Laadi alla oleville riveille reilun työkäyttäytymisen pelisäännöt yhteiselle työpaikalle:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Muistilista

Vastuu hyvästä käyttäytymisestä kuuluu kaikille.

Työnantajan on heti puututtava epäasialliseen kohteluun.

Asioita ja tilanteita koetaan eri tavalla. Pyydä tarvittaessa apua ja tukea.

Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri edistää hyvää työkäyttäytymistä.

Tiedonkulku

Mitkä ovat hyvän tiedottamisen käytäntöjä?

Mitä olisi hyvä muistaa, kun tiedotetaan

1. suullisesti (turvavartit/-tuokiot, palaverit, turvallisuuskävelyt, turvallisuuskeskustelut) 4. puhelimitse

2. sähköpostilla

5. ilmoitustaululla?

3. tekstiviestillä tai pikaviestijärjestelmällä

Miten työpaikallasi viestitään poikkeustilanteissa? Oletko tutustunut työpaikkasi kriisiviestintäohjeeseen?

Osaamisen puutteet

Millaisia osaamiseen liittyviä kuormitustekijöitä voit tunnistaa omalta työpaikaltasi?

Fyysinen kunto

Millaista ergonomista kuormitusta kohtaat työssäsi? Miten voit vaikuttaa sen vähentämiseen?

Vieras työympäristö ja vaihtuvat työryhmät

Mitkä asiat kuormittavat sinua haitallisesti vieraassa työympäristössä tai vaihtuvissa työryhmissä?

Omasta kunnosta huolehtiminen auttaa jaksamaan työssä paremmin. Myös fyysisesti raskaasta työstä palautumiseen tarvitaan liikuntaa.

Millainen liikunta ja harrastustoiminta auttaa sinua palautumaan työstäsi?

Miten voit ennalta ehkäistä haitallisen kuormituksen syntymistä?

Voimavaratekijät

Millaiset asiat omassa työssäsi auttavat sinua jaksamaan? Miten pystyt lisäämään niiden osuutta työssäsi?

Väkivallan uhka

Miten väkivallan uhka otetaan huomioon sinun työpaikallasi? Miten väkivallan uhka voi näkyä työpaikallasi? Minkälainen raportointijärjestelmä työpaikalla on käytössä? Miten on varmistettu, että kaikista tilanteista ilmoitetaan?

Vaaralliset kemikaalit ja altisteet

Mitä kemikaaleja ja altisteita työpaikallasi esiintyy?

Millaisia suojaustoimenpiteitä ja henkilökohtaisia suojaimia niiden käytössä tarvitaan?

Mitä alla olevat merkit tarkoittavat?

Käyttöturvallisuustiedote

Alla on esitetty käyttöturvallisuustiedotteen sisältö. Käyttöturvallisuustiedotteen tulee olla työpaikalla saatavilla. Mitkä käyttöturvallisuustiedotteen kohdat ovat omassa työssäsi erityisen tärkeitä?

1. Tuotteen ja yhtiön tunnistetiedot sekä kemikaalin tunnistetut käyttötarkoitukset	9. Tuotteen olomuoto sekä olennaiset fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet
2. Vaaran yksilöinti, joka sisältää kemikaalin vaaraluokituksen sekä varoitusmerkinnät	10. Stabiilisuus ja reaktiivisuus -kohdassa kuvataan kemikaalin käsittelyssä vältettävät olosuhteet sekä materiaalit.
3. Tuotteen koostumus ja tiedot terveydelle tai ympäristölle vaarallisista ainesosista	11. Kemikaalin terveydelle haitalliset tiedot lyhytaikaisessa sekä toistuvassa altistumisessa
4. Ensiaputoimenpiteet sekä altistumisesta aiheutuvat oireet	12. Kemikaalin ympäristölle haitalliset vaikutukset sekä käyttäytyminen ympäristössä
5. Palontorjuntatoimenpiteet sekä kuvaus tuotteeseen liittyvistä erityisistä vaaroista	13. Ohjeet kemikaalijätteiden käsittelyyn sekä hävittämiseen
6. Toimenpiteet sekä suojautuminen onnettomuustilanteissa sekä puhdistus-ohjeet	14. Kuljetusluokitus sekä kuljetusmerkinnät
7. Ohjeet kemikaalin turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin	15. Tiedot kemikaalin käytön rajoituksista ja luvanvaraisuudesta sekä kemikaaliin liittyvistä kemikaaliturvallisuusarvioinneista
8. Altistumisen ehkäiseminen, työperäisen altistumisen raja-arvot sekä toimenpiteet altistumisen ehkäisemiseksi (mm. henkilönsuojaimet). Altistumisen ehkäisemiseen liittyvät tiedot voi vaihtoehtoisesti kuvata liitteenä olevassa altistumisskenaariossa.	16. Käyttöturvallisuustiedotteessa käytetyt vaara- ja turvalausekkeet sekä käyttöturvallisuustiedotteen laatimisessa käytetyt tiedonlähteet ja tiedot viimeisimmistä käyttöturvallisuustiedotteen päivityksistä.

3. Turvallisen ja terveellisen työskentelyn periaatteet

Työkirjan osassa Työn vaara- ja kuormitustekijät olet tutustunut työn vaara- ja kuormitustekijöihin ja niiden tunnistamiseen. Tunnistetut vaarat tulee arvioida ja ryhtyä toimenpiteisiin niiden poistamiseksi tai alentamiseksi siedettävälle tasolle.

Riskien arviointi

Tunnistetuista vaaroista tulee arvioida niiden riskit eli se mahdollisuus, että joku loukkaantuu kyseisen vaaratekijän vuoksi. Sietämätön riski tarkoittaa, että työssä on vakava vaara, eikä sellaista työtä saa aloittaa tai se on välittömästi keskeytettävä.

Arvioi alla olevaa taulukkoa käyttäen aiheutuvan riskin suuruus. Kumpaan on helpompi vaikuttaa, todennäköisyyteen vai seurauksiin? Mitä hallintakeinoja on mahdollista käyttää?

Tapahtuman todennäköisyys	Seurausten vakavuus		
	Vähäiset	Haitalliset	Vakavat
Epätodennäköinen	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen
Mahdollinen	Vähäinen	Kohtalainen	Merkittävä
Todennäköinen	Kohtalainen	Merkittävä	Sietämätön

Muista, että työntekijällä on oikeus pidättäytyä vaarallisesta työstä, kunnes työnantaja on ryhtynyt toimenpiteisiin riskin poistamiseksi tai alentamiseksi siedettävälle tasolle.

Nolla tapaturmaa -periaate ja tapaturmien syyt

Kyllä Ei

Nolla tapaturmaa on mahdollista.

Tiedän omat työturvallisuusvastuuni ja velvollisuuteni.

Tiedän, mitä yhteinen työpaikka tarkoittaa.

Olen saanut riittävän perehdytyksen yhteisellä työpaikalla toimimiseen.

Tunnistan yhteisen työpaikan kuormitustekijöitä.

Tunnistan yhteisen työpaikan vaaratekijöitä.

Ennaltaehkäisy ja ennakointi

Jatka seuraavia lauseita:

Huolehdimme voimavaratekijöistä tekemällä...

Jos laitteen suojaus on viallinen tai puutteellinen, silloin...

Kun tunnistan kuormitus- ja vaaratekijöitä, silloin...

Kun lopetan työtehtäväni, minä...

Minulle kuuluvia kunnossapito- ja huoltotoimenpiteitä ovat...

Minä.... lupaan, etten ota riskejä työssäni.

Meillä turvallisuusilmoitukset kirjataan....

Turvallinen ja terveellinen työympäristö ja -olosuhteet

Millaisia juurisyytä ja myötävaikuttavia tekijöitä tapaturmien taustalla omalla työpaikallasi voi esiintyä?

Ympäröivät olosuhteet:

Ohjeiden tai toimintamallien puutteet:

Koneiden ja laitteiden kunto ja toimivuus:

Oma tiedostamaton toimintani:

Suojaustoimenpiteiden unohtaminen tai laiminlyönti:

Vaaralliset, luvanvaraiset ja poikkeukselliset työtehtävät ja niiden suunnittelu

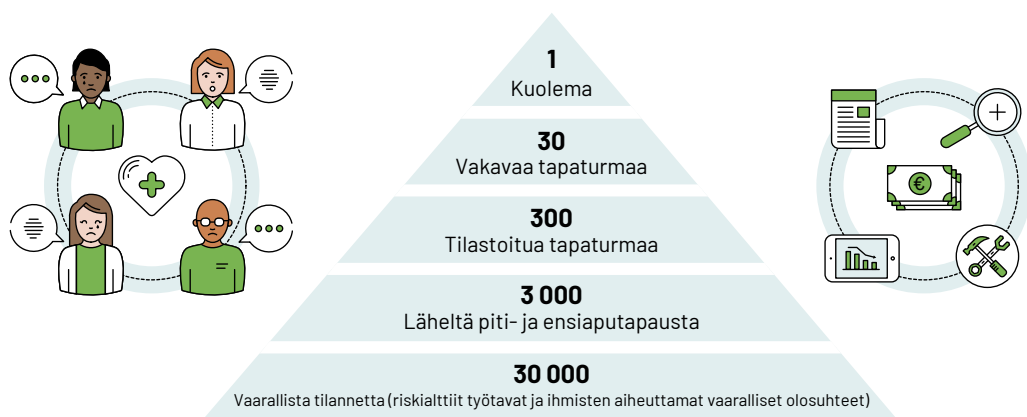
Millaisissa töissä omalla työpaikallasi voidaan tarvita työlupia tai erityisiä pätevyyskykyjä?

4. Ihmisen toiminnan merkitys työturvallisuudelle

Välilliset ja välittömät kustannukset

Välillisillä kustannuksilla tarkoitetaan tapaturman yhteydessä aiheutuvia kustannuksia, joita muodostuu esimerkiksi töiden uudelleen järjestelyistä, menetetyistä työajasta ja materiaalikustannuksista.

Välittömällä kustannuksilla tarkoitetaan tapaturman yhteydessä aiheutuvia kustannuksia, joita muodostuu esimerkiksi ensiavusta, tapaturman tutkinnasta, omaisuusvahingoista ja tapaturmavakuutusmaksuista.

Esimerkki 1. Työntekijä jäi satama-alueella trukin alle. Seurauksena oli useita ruhjevammoja, jotka johtivat pysyvään työkyvyttömyyteen. Henkilö oli tapahtumahetkellä 47-vuotias. Ohimeneviä korvauksia maksettiin noin 100 000 euroa ja lisäksi tapaturmaeläkettä varten tehtiin noin 535 000 euron varaus.

Esimerkki 2. Työntekijä putosi rakennustyömaalla 12 metriä betonialustalle. Seurauksena oli useita ruhjevammoja lonkkiin, olkapäihin ja kylkiluihin. Tapahtumahetkellä henkilö oli 29-vuotias. Tapaturmasta seurasi 50 %:n työkyvyttömyys. Ohimeneviä korvauksia maksettiin noin 35 000 euroa ja pysyviä korvauksia yhteensä noin 140 000 euroa.

Yllä olevassa pyramidissa on 30 000 huonosti hoidettua asiaa, jotka mahdollistavat vahinkojen syntymisen. Mitä nuo asiat voisivat olla?

Yksilön oman toiminnan ja inhimillisten tekijöiden merkitys

Miten sinä voit vaikuttaa turvallisuuteen?

Millaisia riskejä työpaikallasi otetaan? Miksi?

Miten riskinottoa voidaan vähentää?

Turvalliset työtavat ja -välineet

Työt tehdään aina annettujen ohjeiden mukaisesti niitä varten varatuilla kunnossa olevilla välineillä.

Muistilista:

Varmista ennen työn aloittamista, että osaat tehtävän.

Kysy aktiivisesti ja varmista, että olet ymmärtänyt oikein.

Noudata annettuja ohjeita ja tee työsi huolellisesti.

Huomioi hyvä työergonomia (myös kognitiivinen ergonomia).

Koneita, laitteita ja välineitä tulee käyttää niiden tarkoituksen mukaisesti ja käyttöohjeita noudattaen.

Ilmoita esihenkilölle havaitsemistasi vioista ja puutteista.

Toiminta läheltä piti-, työtapaturma- ja onnettomuustilanteissa

Tiedätkö, miten omalla työpaikallasi toimitaan hätätilanteessa?

Miten omalla työpaikallasi tehdään hätätilanneilmoitus?

Miten ja kenelle tapaturmailmoitus tehdään?

Työtapaturmien merkitys yksilön lähipiirille, työyhteisölle ja yhteiskunnalle

Työkaverilla on moraalinen vastuu. Voitko katsoa vierestä, jos kaverille voi sattua jotain?
Miten voit puuttua tilanteeseen?

Jokaisella on lain mukaan velvollisuus tehdä työ turvallisesti. Millaisia vaikutuksia erilaisilla tapaturmilla olisi sinun työkykyysi? Harrastuksiisi? Perhe-elämääsi?

Miten sinulle sattunut tapaturma voisi vaikuttaa läheisiisi?

Tee työsi turvallisesti!

Liite 1. Turvallisuushavainto / vaaratilanneilmoitus

Ilmoittaja:

Kenelle ilmoitus on tehty:

Päiväys:

Paikka ja aika:

Havainto / vaaratilanteen kuvaus:

Seuraukset, joita olisi saattanut syntyä:

Henkilövahinko

Kone- tai laiterikko

Tulipalo

Ympäristövahinko

Muu, mikä?

Tilanteen muodostumiseen vaikuttavat tekijät:

Ei turvallinen toiminta

Tekniikan pettäminen

Työympäristö

Puuttuvat suojavälineet

Epäjärjestys

Koneet tai laitteet

Välittömät toimenpiteet:

Miten toistuminen on ennalta ehkäistävissä?

Liite 2. Kohderiskinarviointi, turvallisen työn suunnitelma, tarkistuslista

Ennen kuin aloitat työsi, tunnista vaarat ja käy läpi tämä tarkistuslista.

Päivämäärä:

Kohde:

Onko riskiä...

Oletko tarkastanut...

Kyllä Ei

Kyllä Ei

liukastua, kompastua?

pudota?

puristua?

valaistuksesta?

kipinöintiin,
avotulen käyttöön?

kemikaaleille altistumisesta?

biologisista altisteista?

sähköstä, sähkövioista?

huonoista työasennoista?

voiko työn tehdä ilman
työlupaa?

onko sinulla tarvittavat
henkilönsuojaimet?

ovatko työvälineesi kunnossa
ja työhön sopivia?

onko työ turvallista myös työn
ympäristössä oleville?

miten hätätilanteessa
toimitaan?

missä on lähin alkusammutus-
kalusto, hätäsuihku, silmien
huuhtelupiste, kokoontumis-
paikka?

tarvitsetko lisäohjeistusta?

Korjaavat toimenpiteet ennen aloittamista:

Korjaavat toimet ennen työn aloittamista:

Liite 3. Työturvallisuuden itsearviointitaulukko

Itsearviointitaulukko on yksi keino selvittää työpaikan tuvallisuuden nykytilaa ja erityisiä kehittämiskohteita ennen varsinaista riskien arviointiprosessia.

Tarkastelukohde	Heikko taso 0-1 pistettä	Keskimääräinen taso 2-3 pistettä	Hyvä taso 4-5 pistettä
Työturvallisuus tänään Pisteet:	Työ on riskialtista: Tapaturmia sattuu usein. Työ on fyysisesti tai henkisesti kuormittavaa. Sairauslomamat ovat yleisiä. Henkilöstön vaihtuvuus on nopeaa. Ristiriitoja on paljon. Turvallisuusparannuksiin on vaikea saada rahaa.	Työ ei ole vaarallista: Vakavat tapaturmat ovat harvinaisia. Pieniä tapaturmia sattuu toisinaan. Työn rasitukset ovat kohtuullisia. Ristiriidat sovitaan tarvittaessa.	Työ on turvallista: Tapa- turmia ei juurikaan satu. Työ on kevyttä ja viihtyisää. Työntekijät ovat tyytyväisiä. Ristiriitoja on vähän. Vaihtuvuus on vähäistä.
Turvallisuus tavoitteena Pisteet:	Turvallisuutta ei tavoitella: Keskitymme työn tekemiseen. Tutkimme tapaturmat ja ryhdymme tarvittaessa toimenpiteisiin, mutta muuten emme suunnittele turvallisuutta.	Turvallisuutta toivotaan: Pidän huolta perus- asioista. Jos ongelmia esiintyy, ne ratkaistaan. Turvallisuus on tärkeä asia, mutta jää usein muiden asioiden jalkoihin.	Turvallisuutta kehitetään: Haluan, että työ tehdään turvallisesti, ja ilmaisen haluni. Yritän itse näyttää esimerkkiä. Pyrin suunnittelemaan asiat jo enakkoon, ennen kuin ongelmia syntyy. Pyrimme arvioimaan vaa- rat ja riskit enakkoon.
Työn valvonta ja asenne ongelmiin Pisteet:	Virheitä peitellään: En yleensä sekaannu, jos työntekijät haluavat itse toimia typerästi. Ei meillä ole merkittäviä ongelmia. Kun ongelmia on, ne hoidetaan vaivihkaa pois. "Tapaturmat johtuvat yleensä yksilöistä."	Virheet hyväksytään: Hyväksyn väärät toimin- tatavat vain silloin, kun oikeita työtapoja ei voida noudattaa. Tapaturmat tutkitaan ja onnettomuuksien uusiutu- minen pyritään estämään. Ongelmien pohjalta tehdään parannusehdo- tuksia, mutta ne jäävät usein toteuttamatta. Syyllisille huomautetaan asiasta.	Virheisiin varaudutaan: En hyväksy väärää toimintatapoja vaan puutun virheisiin heti niitä havaitessani. Selvitän töihin liittyvät vaarat etukäteen ja yritän ratkaista ongelmat jo enakkoon. Haluan estää inhimilliset virheet suosimalla hyvää tekniikkaa. Ongelmista tiedotetaan kaikille työntekijöille.

Tarkastelukohde	Heikko taso 0-1 pistettä	Keskimääräinen taso 2-3 pistettä	Hyvä taso 4-5 pistettä
Työsuojelun yhteistoiminta osastolla Pisteet:	Ei yhteistoimintaa: Työntekijät eivät ole kiinnostuneita turvallisuusasioista. Työntekijöiltä ei kannata kysellä, koska he alkavat heti vaatia mahdottomia. Aktiiviset ehdottelijat saisivat kyllä keskittyä töihinsä.	Lisääntyvää yhteistoimintaa: Työsuojelusta keskustellaan osaston kokouksissa tarvittaessa. Työhön suoraan liittyvissä asioissa kysytään tarvittaessa myös työntekijöiden mielipidettä. Asioista ei aina tarvitse riidellä. Kun asiat sovitaan yhdessä, ei tule ristiriitoja.	Luottamusta: Työsuojelu on yhteinen asia! Haluan aina antaa alaisilleni mahdollisuuden vaikuttaa meneillään oleviin parannuksiin ja muutoksiin. Yhteistoiminta on luontevaa ja spontaania eri tasoilla. Turvallisuusasioista keskustellaan säännöllisesti sovituissa palaverissa.
Suhde edustajiin ja asiantuntijoihin Pisteet:	Määräyksiä vaikea hyväksyä: En mielelläni keskustele luottamusmiesten ja työsuojeluihmisten kanssa. En pidä siitä, että ulkopuoliset sotkeutuvat tapaan hoitaa turvallisuutta. Olen joskus huolissani oikeudellisesta vastuustani	Lakia halutaan noudattaa: Haluan, että minulle kerrotaan, kuinka pitäisi toimia. Uskon, että luottamusmiehille ja turvallisuusihmisille kannattaa kertoa asioista jo ennakoon, jotta vältetään ristiriidat.	Laki on vähimmäistaso: Haluan pitää hyvät suhteet luottamusmiehiin ja turvallisuusihmisiin, koska uskon, että he voivat auttaa minua tavoitteissani. Kun tekee parhaansa, ei vastuukysymyksiä tarvitse pelätä.
Työohjeet Pisteet:	Ohjeet epämääräisiä: Jos jotain on tarvinnut sopia, on asia sovittu suullisesti ja kerrottu kaikille. Kirjallisia ohjeita ei ole, tai ne ovat löydettävissä vain jostain arkistosta ja saattavat olla osin vanhentuneita.	Ohjeita kerätään: Tärkeimmät työ- ja turvaohjeet on kirjoitettu muistiin. Koneiden ja laitteiden ohjeet ovat tallessa ja saatavilla.	Laadukas järjestelmä: Kaikista töistä on päivitetty työohjeet, joissa otetaan kantaa myös turvallisuuteen. Työohjeet ovat kaikkien saatavilla, ja tärkeimmät määräykset näkyvät työpaikalla. Työohjeet ovat työntekijöiden ymmärtämällä kielellä.

Tarkastelukohde	Heikko taso 0–1 pistettä	Keskimääräinen taso 2–3 pistettä	Hyvä taso 4–5 pistettä
Perehdytys Pisteet:	Heti töihin: Ei meillä tarvita erillistä perehdytystä, koska työssä oppii kuitenkin parhaiten. Luotan ammatti-koulutukseen. Aina saa kysyä, jos ei osaa jotain.	Tutustumista: Tutustutetaan yritykseen. Kerrotaan, keneltä kysyä ja mitäkin. Näytetään perusasiat. Selvitän uuden henkilön ammattitaidon, ja jos puutteita on, järjestetään mahdollisuus oppia. Oppimista ei kyllä valvota.	Perehdytystä: Suunnitelen jokaiselle uudelle henkilölle kunnollisen perehdytysjakson. Opetamme ammatti-miehetkin tekemään työt oikein, niin kuin meillä vaaditaan. Seuraan henkilö-kohtaisesti oppimista. Oppeja kerrataan säännöllisesti.
Työympäristö ja tekniikka Pisteet:	Ei hyödynnetä: Suojalaitteita ja suojaimia ei juuri ole totuttu käyttämään, koska ne haittaavat työtä. Kaikki turhat turvalaitteet riisutaan tai ohitetaan koneista. Jos joku kuitenkin haluaa suojaimia, niin valikoin yleensä halvimmat.	Turvalaitteet sallitaan: Turvalaitteita ja suoja ei saa poistaa. Irrrotetut turvalaitteet ja suojat kiinnitetään takaisin havaittaessa. Uusia turvalaitteita ja suojarakenteita asennetaan tarvittaessa. Perussuojaimia on tarjolla.	Turvalaitteita kehitetään: Kehitämme turvalaitteita tarvittaessa myös itse, mikäli arvioimme suo-jauksen puutteelliseksi. Hankimme vain kone-päätöksen mukaisia (CE-merkittyjä) koneita. Suojainvalikoimamme on laadukas, kattava ja monipuolinen. Myös varaosia ja suojain-ten huolto- ja säilytys-paikat on järjestetty. Suojainten käytöstä on sovittu. Valvon, että suojaimia käytetään.
Alihankinta ja toiminta yhteisellä työmaalla Pisteet:	Ristiriitaista tai irrallista: Jokainen vastaa omasta osastaan, ja tarvittaessa kerrotaan ongelmista tilaajalle. Alihankintatyössä täytyy voida vähän joustaa säännöistä, koska kilpailu on kovaa.	Valvottua toimintaa: Alihankkijat pitää perehdyttää tilaajan toiminta-tapoihin. Alihankinnassakaan ei hyväksytä vääriä toiminta-tapoja ilman erityistä syytä. Ongelmista voidaan keskustella suoraan kaikkien alueella olevien kesken.	Vastuullista yhteistyötä: Turvallisuuteen liittyvät toimintatavat sovitaan ennakkoon ja niitä valvotaan. Alihankkijoille hankitaan kattava perehdytys. Suosimme alihankkijoita, jotka ovat suorittaneet työturvallisuuskortin. Ongelmista ja riskeistä keskustellaan säännöl-lisesti järjestettävissä tilaisuuksissa ja päätök-set pyritään tekemään yhdessä.

Tarkastelukohde	Heikko taso 0–1 pistettä	Keskimääräinen taso 2–3 pistettä	Hyvä taso 4–5 pistettä
Työterveyshuolto ja työhyvinvointi Pisteet:	Sairaanhoidon: Työ- terveyshuoltoa ei näy työpaikalla. Sairauslomien aiheuttavat ristiriitoja. Tasa-arvo, ikäjohta- minen ja ilmapiiri ovat aiheita, joista ei haluta keskustella.	Työpaikkaselvityksiä: Työterveyshuollon kanssa on sovittu yhteis- työstä ja esim. työpaikka- selvityksistä. Sairauslomista ei riidellä. Alaisten terveys on minulle tärkeä asia, muutenkin kuin sairaus- lomien vuoksi. Ilmapiirin merkitys työ- hyvinvoinnille tunnetaan ja ilmapiiristä pyritään huolehtimaan.	Läheistä yhteistyötä: Yhteistyö työterveys- huollon kanssa on moni- tahoista ja toimivaa. Pyrimme kehittämään työn terveellisuutta ja ergonomiaa. Pyrimme huolehtimaan koko henkilöstön hyvin- voinnista ja huomioimaan yksilölliset tarpeet.

Pisteet yhteensä:

Yleisesti pistearvoja voi tulkita seuraavasti:

Kokonaispisteet 0–15	Kokonaispisteet 16–35	Kokonaispisteet 36–50
Työturvallisuus on puut- teellista. Mikäli pisteet ovat hyvin alhaiset, on todennäköistä, että kehitystyö vaatii paljon ponnisteluja. Vanhoillis- ta asenteista on usein vai- kea luopua, mutta näyttä- mällä itse esimerkkiä se onnistuu kyllä.	Työturvallisuus on keski- tasoista. Perusasiat ovat kunnossa, mutta toimin- taan liittyy edelleen suuria riskejä. Toiminnan heik- kouksiin tulee puuttua sitä, että mietitään uusia keinoja lähestyä ongelmia.	Työturvallisuustoiminta on pitkälle kehittänyt. Turvallisuuteen pyritään aktiivisesti ja tuloksia tul- laan varmasti saamaan. Heikompia kohtia ja mah- dollisia sokeita pisteitä tulee aktiivisesti kehittää, etteivät ne koidu turvalli- suuden kompastus- kiviksi. Jatkuvan paran- tamisen edellytykset ovat olemassa.

Omat muistiinpanot

Työturvallisuuskortti

Työturvallisuuskortti®-koulutus on kehitetty työturvallisuuden kehittämiseksi yhteisillä työpaikoilla.

Yhden päivän mittaisen kurssin ja kirjallisen kokeen suorittamalla saa henkilökohtaisen Työturvallisuuskortin®.

Koulutuskokonaisuuden ovat alun perin kehittäneet suomalaiset teollisuusyritykset yhdessä työmarkkinajärjestöjen, vakuutusalan ja koulutusorganisaatioiden kanssa. Nykyään kortin käyttö on levinnyt kaikille toimialoille, ja koulutuksia järjestetään yleisinä ja alakohtaisina koulutuksina.

Tämä työkirja on Työturvallisuuskortti®-koulutukseen tarkoitettu kurssilaisen materiaali.

